

MANGOLO A DITLETLEBO A LEBISWANG PALAMENTENG

Karolo ya 56 (d) le 69 (d) ya Molaotheo e dumella Ntlo ya Seboka ya Naha le Lekgotla la Naha la Diporofensi ho *amohela mangolo a ditletlebo, ditlhaliso kapa diphehiso tse tswang ho batho kapa ditheo dife kapa dife tse lakatsang ho etsa jwalo*.

Seabo sa setjhaba ho tsa ketsamolao, tekolo ya tswelopele le tse ding tsa ditshebetso tsa Palamente, ke phumantsho ya bohlokwa ya molaotheo demokerasing ya rona. Palamente e tlike ka tsela tse ngata tseo ka tsona e kgothalletsang batho ho kenya letsoho mosebetsing wa yona. Tsela e nngwe eo setjhaba se ka phethahatsang tokelo tsa sona ho nkeng seabo Palamenteng ke ka ho nehelana ka lengolo la ditletlebo.

Tsela tseo ho sebetsanwang le mangolo a ditletlebo ka tsona di ngotswe melaong ya Ntlo ya Seboka ya Naha le ya Lekgotla la Naha la Diporofensi.

LENGOLO LA DITLETLEBO KE ENG?

Ke lengolo le hlophisitsweng leo ka lona ho kopuwang Palamente ho kena dipakeng mabapi le ntlha e itseng. Ekaba lengolo leo ho kopuwang thuso feela mabapi le ntlha e itseng kapa ho rarolla hose kgotsofale ho teng.

MEFUTA YA MANGOLO A DITLETLEBO

Ho na le mefuta e mmedi ya mangolo ana, lengolo la ditletlebo le ikgethang le lengolo la ditletlebo la setjhaba kapa le akaretsang. Lengolo la ditletlebo le ikgethileng ke ha motho ka mong a etsa kopo e itseng kapa a kopa thuso ho tswa Mmusong, e sa hlokeneng hore e tekenelwe ka molao, e jwaloka tjehelete ya penshene. Lengolo la ditletlebo la setjhaba ke ha sehlopha sa baahi se nang le kgahleho e tshwanang se etsa kopo ya thuso le tharollo ya ho se kgotsofale.

HO NEHELANA KA LENGOLO LA DITLETLEBO

Ho ya ka Molaotheo, *“Batho kaofela ba na le tokelo ya ho bokana, ho ipelaetsa le ho hwanta ka kgotso ntle le dihlobo, ebile ba ka nehelana ka lengolo la ditletlebo.”* Le ha ho le jwalo, ho na le ditsela tse lokelang ho latelwa ha ho

tletlebelwa Palamenteng.

Nehelano ya ditletlebo e tsamaiswa ho latela melao ya Palamente.

Ntlo ya Seboka ya Naha e batla hore lengolo la ditletlebo le tliswe semolao ke Setho sa Palamente (MP) hore le tle le sekasekwe. Kahoo lengolo le tlameha hore le tshhehetswe ke MP. O na le tokelo ya ho ka ikopanya le MP efe kapa efe ya Palamente kapa ho etela Kantoro ya Lebatowa e haufi le wena ho thuswa mabapi le hore ba nehelane ka lengolo la ditletlebo bakeng sa hao.

Lekgotla la Naha la Diporofensi (NCOP) lona ha le hloke hore lengolo la ditletlebo le be le tshhehetswe ya MP. Leha ho le jwalo, lengolo la ditletlebo leo ho nehelanwang ka lona ho NCOP le lokela ho ba ka tsela eo Modulasetulo wa Lekgotla a nehelaneng ka yona. Melao ya NCOP ha e fane ka phapang pakeng tsa lengolo la ditletlebo le ikgethileng le le akaretsang.

MOKGWA WA HO NGOLA LENGOLO LA DITLETLEBO

Lengolo le lokela ho tsamaisana le ditlhoko tse latelang:

- Le be ka tsela e hlahositsweng ke Sepikara sa Ntlo ya Seboka ya Naha (NA) kapa Modulasetulo wa Lekgotla la Naha la Diporofensi (NCOP);
- Le kenyelletse lebitso kapa mabitso a motho kapa batho ba tletlebang mmoho le dintlha moo ba fumanehang teng;
- Le lokela ho hlakisa hore le lebisitswe ho mang (ke mang motho eo le yang ho yena);
- Le lokela ho hlakisa hore kopo ke ya mofuta ofe (sehlooho sa lona);
- Le kenyelletse sesosa se hlakileng sa ho le ngola;
- Lengolo le ka ngolwa ka puo efe kapa efe e molaong ya Aforika Borwa;
- Le lokela ho tekenwa ke motho kapa batho ba tletlebang ka bobona (ntle le ha Sepikara kapa Modulasetulo a ka etsa qeto e nngwe e itseng);
- Le se ke la kenya puo e sa lokang kapa e hlohlontshang ditsebe; hape
- Le bontshe/hlalose mofuta wa tshhehetswe (thuso) e kopuwang ho tswa Palamenteng.

MOKGWA WA HO NEHELANA KA LENGOLO LA DITLETLEBO PALAMENTENG

Ho kgothalletswa batho ho bua le MP pele ba nehelana ka lengolo la ditletlebo hobane ba ka thusa ka dikateng tsa lengolo le mokgwa oo le lokelang ho ngolwa ka ona.

Ha ho ena le ditokomane tse tshehetsang ntlha e hlalisitsweng ke (mo-) batletlebi, di lokela ho tsamaiswa mmoho le lengolo.

Lengolo la hao la ditletlebo le tla nehelwa Mongodi wa Palamente ho le sekaseka le ho netefatsa hore le nepahetse ho ya ka tsela eo le lokelang hoba ka yona mmoho le dikahare tsa lona, yena ebe o le fetisetsa ho Sepikara sa Ntlo ya Seboka ya Naha kapa Modulasetulo wa Lekgotla la Naha la Diporofensi.

Ha lengolo la ditletlebo le nepahetse ho latela metjha, le tla hlalisoa ka hara Palamente. Haele lengolo le ikgethileng, le tla fetisetswa ho Komiti ya Ditlahiso tsa Ketsamolao ya Ditho tsa Poraefete le Mangolo a Ditletlebo a Ikgethileng ka hara NA kapa Komiti ya Tshebetso ya Mangolo a Ditletlebo le Ditlahiso tsa Ketsamolao tsa Ditho ka hara NCOP. Haeba ke lengolo la ditletlebo la kakaretso, le tla fetisetswa ho Komiti ya Potefolio kapa ya Tshebetso e sebetsanang le ntlha ka dintlha tseo ho buuweng ka tsona lengolong.

Mokgwa o dumelletsweng hore lengolo la ditletlebo le ka ngolwa ka ona o ka fumanwa ho Tlelereke ya Dipampiri tsa Tsamaiso ya Palamente (Clerk of the Papers). O ka nehelana ka lengolo la hao kantorong ya Clerk of the Papers ha o se o qetile ho le ngola.

Dipatlisiso tse amanang le mangolo a ditletlebo di ka lebiswa ho:

Clerk of the Papers

*Moh: (021) 403 2224/6 kapa
P.O. Pox 15, Cape Town, 8000.*

E ba le seabo Palamenteng. Etsa hore lentswe la hao le utlwahale!

This pamphlet is available in all the official languages of South Africa.

PARLIAMENT
OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Produced by the Public Education Office • Parliamentary Communication Services • INSPIRED BY PEOPLE
www.parliament.gov.za • P.O. Box 15, Cape Town, 8000 • Telephone: (021) 403 3341 • Facsimile: (021) 403 3303

Petitions to Parliament